

ONF (Office National des Forêts) – Francoski državni urad za gozdove

Milan ŠINKO*

SVET EVROPE

Ker je bil strokovni obisk pri francoskih državnih gozdarjih tesno povezan s Svetom Evrope, ki je obisk s pomočjo svoje organizacije Naturopa pripravil, naj mi bo dovoljeno na kratko opisati to prestižno mednarodno organizacijo, katere članica naj bi postala v kratkem tudi Slovenija.

S pričetkom osamosvajanja Slovenije (ali z zaključkom razdruževanja) so se začeli tudi procesi njenega povezovanja. Ena izmed oblik povezovanja v Evropi je Svet Evrope, meddržavna organizacija, ki jo je ustanovilo leta 1949 deset evropskih držav, danes pa šteje 27 držav. Najpomembnejše naloge Sveta Evrope so zaščita in krepitev demokracije ter človekovih pravic, reševanje družbenih problemov in krepitev evropske kulturne identitete. Čeprav v Sloveniji poznamo Svet Evrope po njegovem medvladnem in medparlamentarnem delovanju na področju politike, ki se odvija predvsem v Ministrskem svetu ter Evropski skupščini, so dejavnosti njegovih organov zelo široke. Tako se je evropska skupščina ukvarjala poleg političnih vprašanj tudi z zakonodajo, človekovimi pravicami, zdravstvom, družino, kulturo, izobraževanjem, kmetijstvom, okoljem, gospodarjenjem s prostorom, migracijami, nasiljem in še z mnogimi drugimi področji. Za vsako področje skrbi posebna strokovna organizacija. Skupaj je v Svetu

Evrope zaposlenih okoli 1000 ljudi, ki so leta 1992 izvajali razne dejavnosti, ki so stale 310 milijonov DEM.

CENTER NATUROPA

Za gozdarje je zanimivo predvsem okoljevarstveno področje, ki se nanaša na zaščito in upravljanje naravnega okolja v Evropi, ohranjanje in vrednotenje človekovega okolja in na iskanje načinov celostnega upravljanja in načrtovanja. V ta namen je bila leta 1982 sprejeta Bernska konvencija, ki naj bi upoštevala vse načine zaščite okolja, ki se nanašajo tako na živali kot na rastline. Za spodbujevanje okoljevarstvene dejavnosti podeljujejo posebna priznanja. Dozdaj so podelili 34 Evropskih diplom – nagrad za ohranjen naravna območja. Ustanovili so tudi 288 zaščitenih biogenetskih rezervatov ter izvedli medijsko akcijo »spoštujmo življenje«. Posebej spod-

* Mag. M. Š., dipl. inž. gozdt., oec., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, SLO

bujajo znanstveno sodelovanje za raziskovanje naravnih in tehnoloških nesreč, ki lahko ogrozijo naše okolje. V Svetu Evrope izdajajo publikacije, ki s področja varovanja in gospodarjenja z okoljem, seznanjajo širšo in strokovno javnost. Pomembno delovno telo Sveta Evrope je CENTER NATUROPA, ki je bil ustanovljen zato, da bi prenašal spoznanja o pomembnosti izboljšanja kakovosti okolja. Osnovni namen Centra Naturopa je komuniciranje in prenos znanj, zato je njihovo geslo »prava informacija pravi osebi ob pravem času«. In prav center Naturopa, ki ga vodi g. Hayo H. Hoekstra, je bil pobudnik študijskega obiska gozdarjev vzhodne Evrope. V Jugoslaviji so vabila za take dejavnosti poniknila v beograjskem birokratskem breznu, zdaj pa sta bila povabljena dva predstavnika Slovenije. Štirinajstdnevne ekskurzije sva se udeležila avtor prispevka ter g. Baldomir Svetličič, dipl. inž. gozd., z Republiškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

ONF

Obisk je bil namenjen predvsem spoznavanju francoskih državnih institucij, in sicer tako tistih, ki neposredno gospodarijo z javnimi (državnimi in občinskimi) gozdovi, kot tudi vrhunskih državnih raziskovalnih in izobraževalnih ustanov.

Francoske gozdove lahko lastniško razdelimo na 73% zasebnih gozdov (10,5 milijona ha) ter 27% javnih gozdov (4,4 milijona ha), ki jih sestavlja 1,73 milijona ha državnih gozdov ter 2,55 milijona ha občinskih gozdov. Z zasebnimi gozdovi gospodarijo lastniki sami, zasebni gozdarski izvedenci ali združenja lastnikov. Z vsemi javnimi gozdovi gospodarja Državni urad za gozdove – Office National des Forêts (s kratico ONF), ki je (državna) javna ustanova s proizvodnim in komercialnim značajem. Sredi šestdesetih let se je ONF preobrazila iz »administrativne« ustanove v javno podjetje. Poudariti je treba, da ONF nima skoraj nobene povezave z zasebnimi gozdovi in je tudi ne načrtuje. Sicer suhoparne številke nam prikažejo obseg ONF. Za gospodarjenje s 4,4 milijona ha (14 milijonov m³ poseka) gozdov, od tega do-

brih 900.000 ha v francoskih prekomorskih deželah, je zaposlenih okoli 15.000 ljudi, od katerih je bilo leta 1990 541 diplomiranih inženirjev, 1255 gozdarskih tehnikov A (po naši lestvici inženirjev), 3995 tehnikov C (naši tehniki) in 1602 administrativna delavca. Organizacijsko je ONF zelo razvejana organizacija. Operativno vodstvo predstavlja generalna direkcija v Parizu, ki ima za opravljanje vseh z zakonom predvidenih nalog vrsto specialističnih strokovnih služb. Na naslednji ravni deluje 25 regij (upravna funkcija), ki so do določene mere avtonomne, za neposredno operativno gospodarjenje z gozdovi pa razdeljene še na 83 »gospodarskih enot«. Gospodarske enote sestavljajo gozdni obrati (skupaj 860), ki so nadalje razdeljeni še na skupaj 3950 revirjev. Površine posameznih enot se lahko zaradi naravnih razmer zelo razlikujejo. S tremi milijardami frankov prihodka je deseta največja javna družba v državi. Finančno je ONF odvisna od gospodarjenja z gozdovi, saj je prihodek od prodaje donosov

Kdo je ujetnik? Zaščita pomlajenih površin z ograjo.

gozda (gozdni sortimenti, lovske pravice, nelesni gozdni proizvodi) glavni vir njenega proračuna. Vir sredstev je tudi prispevek za storitve, ki jih opravljajo za občinske gozdove in subvencije države za posebne naloge. Dobiček kot razlika med prihodki in stroški gospodarjenja, med katere so všteta tudi načrtovana vlaganja v gozdove, gre v državni proračun. Zakon omejuje monopolno ravnanje ONF na trgu ter preprečuje morebitne špekulacije pri prodaji gozdnih sortimentov z določili, s katerimi določa javno prodajo (licitacijo) kot glavni način prodaje. Pooblastila funkcionarjev so predpisana z zakonom in zelo omejena. Predpisan je tudi način obveščanja potencialnih kupcev, s katerim se zagotavlja popolno obveščenost tržnih subjektov. Večino letnega etata prodajo na panju lesnim trgovcem, ki imajo skupine za posek in spravilo. S strokovnim osebjem ONF nadzoruje izvajanje določb o pogojih poseka in spravila in so sestavni del pogodbe o prodaji lesa. Finančna neodvisnost od države in odvisnost od rezultatov gospodarjenja se kaže v težnjah po racionalizaciji. Tako bo na primer uvajanje računalništva na vse ravni gospodarjenja z gozdovi omogočilo večjo finančno uspešnost – zaradi zmanjšanja stroškov. Tudi za plače, saj bo npr. v Alzaciji po letu 2000 delalo namesto 450 strokovnih in administrativnih delavcev samo še 300.

ONF je nekakšna »država v državi«, saj ima poleg finančne avtonomnosti, ki je sicer pod drobnogledom Administrativnega sveta kot vrhovnega upravljalkega in nadzornega organa, svojo službo za mednarodno dejavnost ter svoj izobraževalni center. Služba za mednarodne stike sodeluje z ustanovami v drugih državah, ki tako kot oni gospodarijo z državnimi gozdovi, istočasno pa poskušajo zaposliti svoje strokovnjake na projektih zunaj Francije.

Uslužbenci ONF nosijo enotna oblačila, pri čemer so slavnostne uniforme s posebnimi čepicami – za višje funkcionarje, zelo podobne vojaškim (žandarskim). Uniforme imajo tudi oznake, ki označujejo stopnjo na hierarhični lestvici in področje dela. Uniforme nosijo predvsem pri postopkih za prodajo gozdnih sortimentov, nadzoruванju gozdov ter uradnih postopkih.

Posebne omembe je vreden njihov izobraževalni center v Velaine-en-Haye pri Nancyu. V njem se (do)izobrazijo vsi kadri, ki delajo v ONF. Izobraževalni center je naj sodobneje opremljen, tako za teoretične predmete kot praktično delo. V njem izobražujejo tudi vso administrativno osebje. Poleg osnovnega izobraževanja (inženirji, tehniki, delovodje, gozdni delavci, administracija, posvečajo posebno pozornost načrtnemu obnavljanju in dopolnjevanju znanj vseh profilov. Vsako leto sodeluje na različnih oblikah izobraževanja v tem centru okoli 2400 uslužbencev ONF. Potrebe po znanju se povečujejo iz leta v leto, saj so še leta 1983-84 izobraževali dobrih 400 zaposlenih. In kakšno ceno ima znanje? Plače so v ONF enake za enaka delovna mesta oziroma izobrazbo po vsej Franciji in jih določa direktorja v Parizu. Omeniti je treba, da Pariz odloča tudi o številu zaposlenih in njihovi strukturi na posameznem območju. Zanimive so tudi številke, ki povejo, da ima tehnik neto plačo okoli 10.000 FF, inženir pa za 60% več.

Gozdarji ONF s ponosom nosijo svoje uniforme.

Vodstvo centra posebej poudarja njihov interes za mednarodno povezovanje in želje po vzpostavljanju novih zvez.

Omeniti velja tudi ogled posebnega obrata, ki mi sicer ne bi vzbudil toliko pozornosti (morda domotožja?), če ne bi prihajal iz države, ki meji na vojna območja. Naš obisk je bil namreč usmerjen v severovzhodno Francijo (Alzacija, Lorraine), kjer so bile v preteklosti velike vojaške bitke. Posledice prve in druge svetovne vojne občutijo gozdarji in lesarji še danes, saj so ostanki eksplozivnih teles še vedno prisotni. Na območjih bitk iz prve svetovne vojne so našli tudi do 3 kilograme kovinskih delcev na kvadratni meter gozdne površine. To predstavlja velik gospodarski problem, saj so gozdni sortimenti s kovinskimi delci veliko manj vredni. Zato je ONF ustanovila mehanizirano skladišče v Champ le Luc, kjer s posebno natančnimi detektorji (hlod pregledajo v dveh sekundah in odkrijejo 2 g težak kovinski delec teoretično do 50 cm globoko), ki so povezani z računalniki, ti pa z žago za krojenje, izrežejo kovinske delce

in optimalno skrojijo posamezne sortimente. Zmogljivost te opreme in 11 zaposlenih je okoli 80.000 m² na leto. Vsak tako pregledan in obdelan sortiment dobi svojo oznako in posebno potrdilo o neoporečnosti in zato na trgu višjo ceno (1000 FF/m³) kot nepregledan (120 FF/m³).

Posebno področje dejavnosti ONF je tudi skrb za naravno dediščino in prosto živeče živali. Naravni parki – rezervati z visoko ravnijo varovanja narave – so v Franciji možni samo v državnih gozdovih ali v občinskih, če se občine tako odločijo in potem tako določijo v gozdnogospodarskih načrtih. Na takih območjih dobi ONF posebne dotacije države ali lokalnih skupnosti.

Gospodarjenje z gozdovi za lov pomeni v proračunu ONF okoli 10% prihodkov, kar pa je trdo prislužen denar. Več kot je divjadi, višja je cena lovnih pravic, ki jih oddajo najboljšemu ponudniku. Zato morajo predvsem mlade sestoje pred (zavestno) visokim staležem divjadi posebej skrbno varovati na mehanske in tudi ke-

Dediščina prve svetovne vojne (vse slike – foto: M. Šinko)

mične načine. Vendar gozdarji ne gospodarijo z divjadjo samostojno, ampak pri tem sodelujejo s posebno službo pri ministristvu za okolje, ki je pravzaprav pristojna za prosto živeče živali in sprejema vse ključne odločitve v zvezi z njimi. Zaradi tega prihaja tudi do »kratkih stikov« pri pogledih na reševanje problemov.

Na gojenje gozdov so v ONF posebej ponosni, zato so nam predstavili kar nekaj sestojev, s katerimi gospodarijo. Kljub temu, da so zelo odvisni od prihodkov iz gozda, menijo, da gospodarijo na način, ki je blizu naravi (proche de nature). Predvsem v primerjavi z nemškim gozdarstvom menijo, da gospodarijo sonaravno. Vsak gozdnogojitven ukrep je prilagojen rastiščnim razmeram in ekonomiki. Zato je visoka raven znanja o rastišču značilnost gozdarjev ONF. Obnova gozdov je ponekod na-

ravna, pri umetni pa uporabljajo rastišču prilagojene drevesne vrste, zato ni prese- netljiv velik delež obnov gozdov z listavci. Za umetno obnovo listavcev uporabljajo sadike iz lastnih drevesnic, ki so visoko specializirane in strokovno usposobljene ustanove. Za njihov način gojenja gozdov bi slovenski gozdarji uporabljali oznako »šablonsko«, kljub temu, da znajo francoski gozdarji utemeljiti posamezen ukrep. Seveda se ni bilo mogoče izogniti primerjavam s stanjem v zasebnih gozdovih, ki večinoma kažejo popolnoma drugačno podobo. Gozdarji ONF s tem niso preveč »obremenjeni«. Pogovorom na to temo so se izogibali, češ da nimajo dovolj podatkov, da niso pristojni in podobno. Gozdarstvo neke države ima lahko več plati in tisto, ki jo kaže ONF, je vredno spoznati. Pa še radi se predstavijo!

GDK: 902.1

Jesenkovo priznanje za leto 1993 Antonu Simoniču, dipl. inž. gozd.

Obrazložitev

Anton Simonič je diplomiral leta 1958 na Gozdarskem oddelku FAGV. Sodelovanje s prof. dr. S. Valentincičem že pred diplomom je usodno zaznamovalo njegovo kasnejšo strokovno usmerjenost v živalski svet kot integralni del gozdnih ekosistemov. Simoničeva službena pot je zelo pestra. Začel jo je že pred diplomom na IGLIS-u, leta 1960 je predaval varstvo gozdov in lovstvo na Srednji gozdarski šoli v Postojni. Želel je spoznati pravo gozdarsko prakso, zato je prevzel mesto pomočnika na gozdni upravi Bohinjska Bistrica, kjer je ostal do leta 1962.

Od leta 1962 do 1969 je delal kot šef terenskih ekip pri Biroju za gozdnogospodarsko načrtovanje v Ljubljani. Izdeloval je gozdnogospodarske in lovskogospodarske načrte.

Od leta 1970 do 1976 je delal na Slovenijalesu, na oddelku za tropske vrste lesa, kjer je imel priložnost obiskovati Centralno Afriko in se seznaniti s tropskim gozdom in njegovim živalstvom.

V sredini leta 1976 je dobil razpisano mesto direktorja Gojitvenega lovišča »Jelen« Snežnik pri Gozdnem gospodarstvu Postojna, kjer je delal do leta 1981, nato pa do leta 1984 na skupnih službah Gozdnega gospodarstva v Postojni. To je obdobje v njegovi delovni karieri, ko se je njegova strokovna nagnjenost popolnoma ujela z delovnim mestom. V Notranjskem lovskogojitvenem območju je uveljavil ekosistemski pristop pri usklajevanju številčnosti divjadi s kapacitetami njenega življenjskega okolja, ki je znan pod imenom »kontrolna metoda gospodarjenja z divjadjo«. Uspehi, ki so bili pri tem doseženi po svojem pomenu daleč presejajo okvir notranjskega, oziroma postojnskega območja. Uveljavljena metoda predstavlja bistveni sestavni del celostnega in adaptivnega usmerjanja razvoja gozdov na ekosistemskih osnovah.

Doseženi uspehi v Notranjskem lovskogojitvenem območju pomenijo obračun s